

Praktiske utmålingsspørsmål

Det årlige erstatningsrettsseminaret

12.03.2026

Steven Portch, Jussystemer

Trond Walmsnæss Wehn, Ness Lundin

Opplegget

- Levetidstabeller
- Forskjell i erstatningsperioder basert på kjønn
- Justering av fremtidige poster
- «Pensjoner» ved inntektstap
- Skatteulempe

LEVETIDSTABELLER

Hva er levetidstabeller?

Viser statistisk forventet gjenstående levetid

Viser sannsynlig lengde på fremtidig tapsperiode for livsvarige tapsposter

- Pensjonstap, § 3-1
- Varige utgifter, § 3-1
- Menerstatning, § 3-2

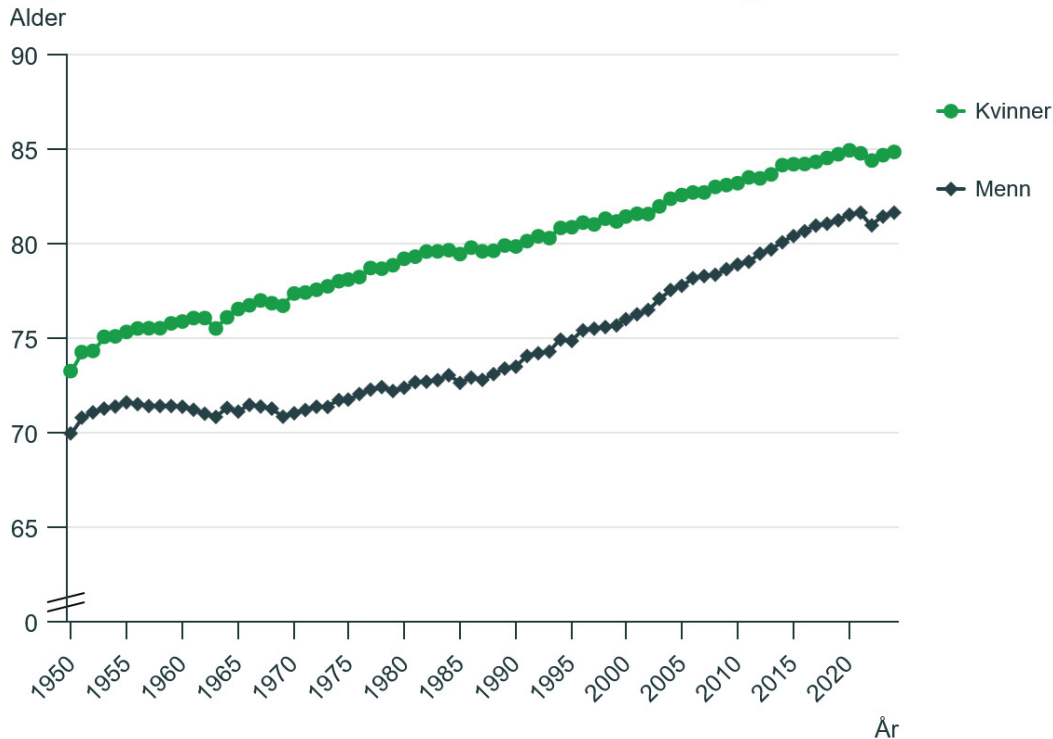
Ok, men:

- ❖ Hvilken tabell brukes?
- ❖ Betydningen av kjønn?
- ❖ Skadedato eller oppgjørsgjeld?
- ❖ Ulike regler avhengig av § 3-1 eller § 3-2?

Statistisk forventet levealder

Statistisk forventet levealder har «alltid» økt for hvert nye kalenderår, pga generell velstandsutvikling og bedre folkehelse

Figur 1. Forventa levealder ved fødselen for menn og kvinner 1950-2024

Kilde: Døde, Statistisk sentralbyrå

[dodelighet-i-norge-under-koronapandemien-2020-2022.pdf](#)

**Oppdaterte årlig tabeller fra SSB (medio mars hvert år)
Compensatio oppdateres med tabellene så fort som vi mottar
melding**

Husk at brukeren må alltid oppdatere den enkelte sak/beregning

**Generelle prinsippet er at fremtidigtap vil være frem til
siste leveår og ikke lengre enn siste leveår.**

SSB-tabell nr 05375

<https://www.ssb.no/statbank/table/05375>

Forventet levealder øker desto eldre man blir

05375: Forventet gjestående levetid, etter alder, statistikkvariabel, år og kjønn

Informasjon Oppdatert: 11.03.2025, 08:00

	Forventet gjestående levetid		
	2024		
	Begge kjønn	Kvinner	Menn
0 år	83,20	84,80	81,59
1 år	82,37	83,94	80,78
2 år	81,39	82,97	79,80
3 år	80,40	81,98	78,80
4 år	79,41	81,00	77,81
5 år	78,41	80,00	76,81
6 år	77,41	79,01	75,82
7 år	76,42	78,01	74,82
8 år	75,43	77,03	73,82
9 år	74,43	76,03	72,82

62 år	23,52	24,62	22,35
63 år	22,64	23,71	21,48
64 år	21,76	22,82	20,62
65 år	20,90	21,94	19,79
66 år	20,06	21,07	18,97
67 år	19,23	20,21	18,17
68 år	18,42	19,37	17,37
69 år	17,60	18,53	16,58
70 år	16,81	17,71	15,81
71 år	16,03	16,88	15,07
72 år	15,26	16,08	14,32

Per tall for 2024:

Menn: 81,59 år ved fødsel

Menn: 84,48 år ved 63 år

Menn: 85,81 år ved 70 år

Ved opprettelse av saken kan man velge dette i skadeopplysninger

Skadedato

Fornavn:

Etternavn:

Erstatningstype: Alternativ:

Mann ☒ Kvinne ☐

Fødselsdato: Skadedato:

Oppgjørsdato: 1. år frem. tap:

Pensjonsalder

Levealder på SSB 24: 83,24 83

Kapitaliseringsats:

Oppgjørsdato

Fornavn:

Etternavn:

Erstatningstype: Alternativ:

Mann ☒ Kvinne ☐

Fødselsdato: Skadedato:

Oppgjørsdato: 1. år frem. tap:

Pensjonsalder

Levealder på SSB 24: 83,64 84

Kapitaliseringsats:

Levetidstabeller og kjønn

- Viktig å velge riktig kjønn
- Kvinner generelt lever ca. 3 - 4 år lenger enn menn
- Ved lengre levetid vil fremtidstapsperioden dermed også være lengre

Mann ☒

Kvinne ☐

Levealder på

Oppgjørsdato ▼

SSB 24: 81,82

82,16

82

Levealder på

Oppgjørsdato ▼

SSB 24: 85,01

85,01

85

Brukeren kan selv velge siste leveår, avrunding? (gjelder ikke menerstatning)

Personskade Ménerstatning

Oppgjørsdato: 09.03.2026

Inngangsinv. grad:

Samordning ☐

Inv. grad: 15

Levealder: ☐ RTV ☒ SSB

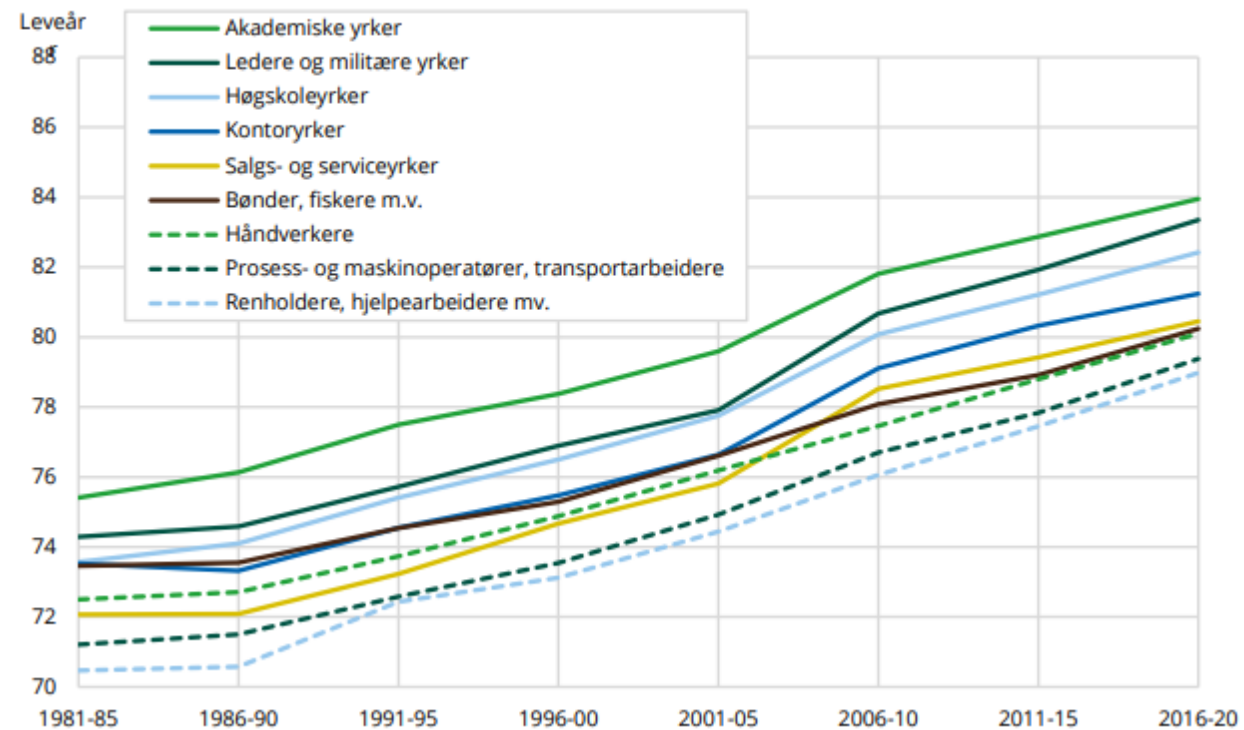
Erstatning: 328 360

Gr.	Prosent	Erst.
1.	15- 24%	7%
2.	25- 34%	12%
3.	35- 44%	18%
4.	45- 54%	25%
5.	55- 64%	33%
6.	65- 74%	42%
7.	75- 84%	52%
8.	85-100%	63%
9.	101%	75%

7 % av 130 160 (G) =	9 111 *	27,03 (SSB faktor)	=	246 270
		+ 1/3 tillegg	=	82 090
		Sum	=	328 360
		Avrundingsbeløp	=	0
Kapitaliseringsats: 2,5%		Sum ménerstatning	=	328 360

Andre faktorer (yrke)

Figur 4.1 Forventet levealder (e_0)¹ i ni yrkesfelt. Menn. Åtte femårsperioder 1981-2020

Andre faktorer (regionale forskjeller)

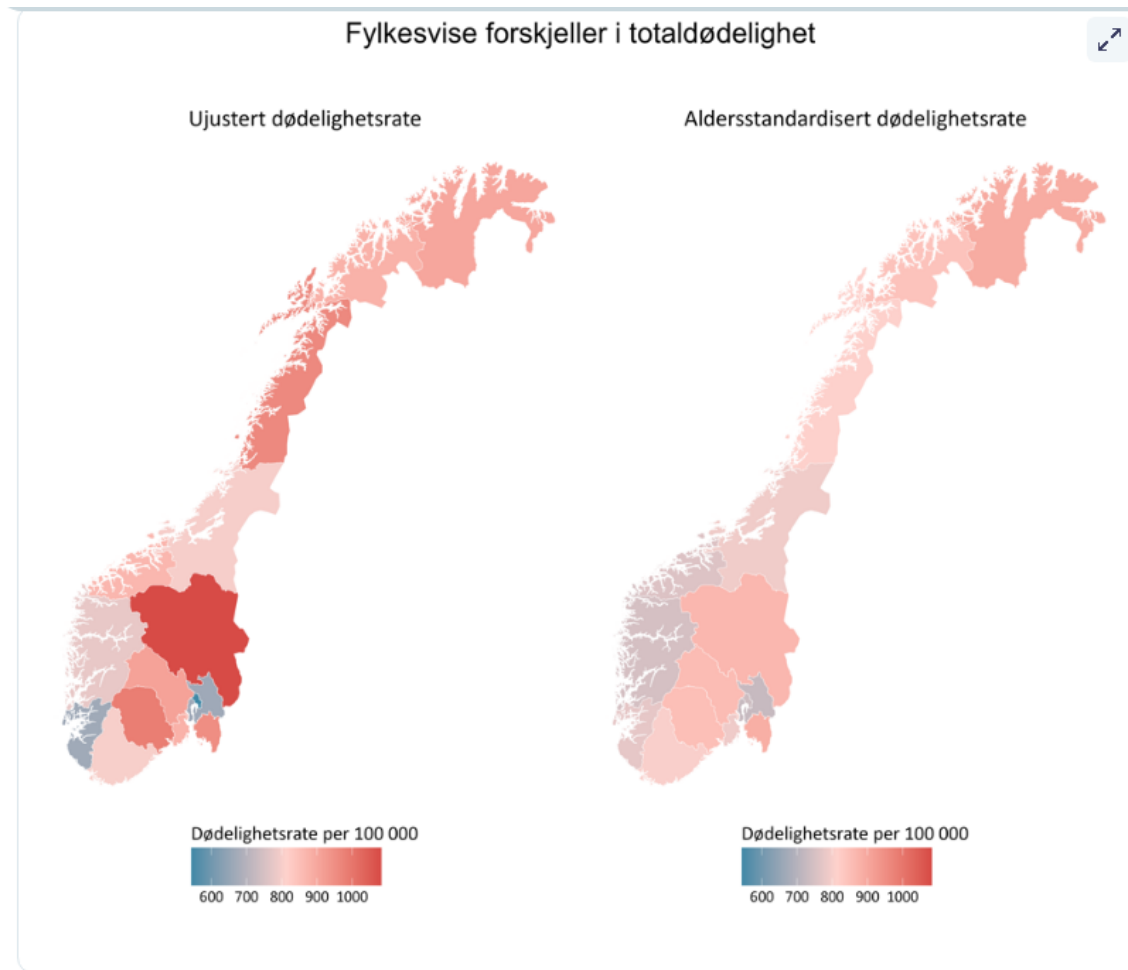
Det er geografiske variasjoner i forventet levealder i Norge.

- **Høyest levealder:** Sogn og Fjordane (nå en del av Vestland) har historisk sett hatt svært høy levealder, særlig for kvinner. Sentrale bydeler i Oslo, som Vestre Aker, har også svært høy forventet levetid.

- **Lavest levealder:** Finnmark har ofte hatt den laveste forventede levealderen for både kvinner og menn.

- **Fylkesforskjeller:** For nyfødte jenter har forskjellen mellom fylker med høyest og lavest forventet levetid vært på over 3 år (82,3–85,2 år), mens for gutter har forskjellen vært over 3,5 år (77,2–80,6 år).

Andre faktorer (regionale forskjeller)

Figur 7: Dødelighetsrate (antall dødsfall per 100 000) i alle norske fylker i 2024 (basert på fylkesstruktur i 2024) uten bruk av aldersstandardisering i figur til venstre og med bruk av aldersstandardisering i figur til høyre. Kilde:

Utgifter og inntektstap, § 3-1: forventet levealder på oppgjørstidspunktet

Rt-1993-1547 Skoland, på s. 1555

«Fremlagte beregninger viser at A, på grunn av tapte pensjonspoeng, vil tape i overkant av kr 25000 hvert år i pensjon fra folketrygden fra fylte 67 år. Ut fra legeerklæringene i saken er det ikke konkrete holdepunkter for å anta at A ikke vil oppnå vanlig gjennomsnitts levealder som er 75 år for menn i hans alder.»
(= på oppgjørstidspunktet)

HR-2022-1132 Amerika, avsn. 36

«Siktemålet er altså at skadelidtes individuelle tap skal dekkes fullt ut når erstatning og offentlige ytelser ses i sammenheng. Vurderingen av tapets størrelse må ta utgangspunkt i den faktiske situasjonen på oppgjørstidspunktet, som i dette tilfellet er domstidspunktet. Påført tap erstattes frem til oppgjørstidspunktet, mens vurderingen av fremtidstapet tar utgangspunkt i hva som da fremstår som den sannsynlige utviklingen, se for eksempel [Rt-2006-684](#) *Tinnitus* [avsnitt 30](#).»

Menerstatning, § 3-2: forventet levealder på oppgjørstidspunktet (?)

LH-2020-55476 Snøskuter

«Det er enighet om at oppgjørstidspunkt er 1.1.2021, og at forventet levealder for A på oppgjørstidspunktet, 84 år, legges til grunn ved beregning av fremtidige utgifter.»

«Partene er enige om at SSBs levetidstabeller skal anvendes ved utmåling av ménerstatning som et engangsbeløp, men er uenige om det er skadelidtes forventede levealder på skadetidspunktet eller oppgjørstidspunktet som skal legges til grunn. Det er enighet om at forventet levealder for mann 47 år i 2013 var 82 år, og for mann 54 år i 2020 er 84 år. A krever forventet levealder på oppgjørstidspunktet lagt til grunn, ellers får han ikke ménerstatning for de to siste årene av hans forventede levealder.»

«Lagmannsretten bemerker at praksis om at det tas utgangspunkt i forventet levealder på skadetidspunktet bygger på Pallasdommen, hvor det heter at utmålingen bør baseres «på en kapitalisering av grunnbeløpet på domstidspunktet, mens kapitaliseringsfaktoren må baseres på skadetidspunktet», jf. [Rt-1977-782](#) på side 785.»

Menerstatning, § 3-2

LH-2020-55476 Snøskuter, forts.

«Ved utmåling av fremtidig økonomisk tap vil hovedregelen være forventet levealder på domstidspunktet, da dette vil gi et mer treffende uttrykk for skadelidtes fulle tap. En tilsvarende regel for ménerstatning vil innebære en harmonisering med den øvrige erstatningsrett, og lagmannsretten kan ikke se gode grunner for at det ikke bør gjelde en tilsvarende regel ved utmåling av ménerstatning.»

«Praksis viser etter lagmannsrettens syn en utvikling bort fra den regelen som ble fastslått i Pallasdommen. Det er foretatt justeringer for at utmålingen av ménerstatning skal treffe bedre for skadelidtes situasjon ved en rettslig avgjørelse av utmålingen ved domstolene. Lagmannsretten finner derfor ikke praksis til hinder for at det tas utgangspunkt i forventet levealder på domstidspunktet i vår sak. Tvert imot finner lagmannsretten støtte for at en slik regel vil føye seg inn i rekken av justeringer som er foretatt i kjølvannet av Pallasdommen.»

Menerstatning, § 3-2

LH-2020-55476 Snøskuter, forts.

«Det er anført [av selskapet] at skadelidte allerede blir kompensert for tidsforløpet fra skadetidspunkt til domstidspunkt ved at grunnløpet på sistnevnte tidspunkt benyttes. I det mindretall av saker hvor en kombinasjon av skadelidtes alder og erstatningsoppgjørets utstrekning i tid innebærer at forventet levealder har økt fra skadetidspunkt til oppgjørstidspunkt, kan det ikke ses at dette i seg selv taler imot å legge skadelidtes forventede levealder på oppgjørstidspunktet til grunn for utmålingen.»

Trolig riktig

- Bruk av G på oppgjørstidspunktet kompenserer for at skadelidte ikke har disponert erstatningen mellom skade og oppgjør, jf HR-2022-1820-A, avsn. 40: «reelt sett en form for avsavnsrente»
- Spørsmålet om antall tapsår *etter* oppgjørstidspunktet er atskilt fra dette

FORSKJELL I ERSTATNINGSPERIODER BASERT PÅ KJØNN

Mann   Kvinne

Problemstilling

Er vår praksis med å utmåle erstatning for livsvarig tap basert på ulike levetidstabeller for de to kjønnene, noe som kan utfordres rettslig?

1. I strid med det erstatningsrettslig prinsippet om full erstatning?

- Det finnes definitivt andre faktorer som kanskje er vel så treffende
- Men er forankret i lang og fast praksis fra domstoler og oppgjørsliv
- Full erstatning selv om man forenkler skjønnsutøvelsen, se senest HR-2025-978-A avsnitt 43, med kap.rente og skatteulempe som eksempler

→ Står seg klart

2. I strid med diskrimineringsforbudet?

- Direkte forskjellsbehandling til menns ulempe

Rettsgrunnlag for diskrimineringsvurdering

Grunnloven § 98

(1) Alle er like for lova.

(2) Ikkje noko menneske må utsetjast for usakleg eller mishøveleg forskjellsbehandling

Likestillings- og diskrimineringsloven

§ 2 Saklig virkeområde: «Loven gjelder på alle samfunnsområder.»

§ 6 Forbud mot å diskriminere: «Diskriminering på grunn av ... kjønn... er forbudt

§ 9 Lovlig forskjellsbehandling: ikke i strid med forbudet i § 6 når den

- a. Har et saklig formål
- b. Er nødvendig for å oppnå formålet
- c. Ikke er uforholdsmessig inngripende

Den konkrete vurderingen

a. Saklig formål

- En beskyttelsesverdig interesse? Ja, siktemål å identifisere den skadelidtes fremtidige tapsperiode på en prosessøkonomisk hensiktsmessig måte
- Statistikken lages uavhengig av erstatningssakene

b. Nødvendig for å oppnå formålet

- Egnethet? For gjennomsnittet ja, men kan bli lite treffende på individnivå
- Handlingsalternativer: Det finnes andre (og kanskje mer treffende) variabler, men vil vi dit?
 - Genetikk? Redusert levetidsutsikt grunnet skaden? Bostedskommune/postadresse? Yrke? Livsstil? Klasse? Omgangskrets? Øvrige helsefaktorer?

c. Ikke uforholdsmessig inngripende

- Tradisjon ikke nok til å begrunne en forskjellsbehandling
- Ikke et stort inngrep
- Kjønnsinkongruens?

Blikk til EØS-retten

Direktiv 2004/113/EF (lik tilgang til og levering av varer og tjenester)

- Skadeforsikring: ikke tillatt å bruke kjønn som faktor ved fastsettelse av premietariffer, premier eller ytelser
- Livsforsikring: ikke tillatt å bruke kjønn som faktor i private og frivillige forsikringer utenfor arbeidsforhold
- C-236/09 Test-Achats gjaldt ikraftttredelse av direktivets regler

Kan altså ikke pålegges høyere forsikringspremie på sin bilansvarsforsikring fordi man er mann. Det samme gjelder avtalte forsikringsrettslige ytelser etter avtalen.

Men krav om erstatning mot ansvarlige skadevolder (f.eks. etter BAL) tilhører erstatningsretten, se HR-2024-1117-A med henvisninger til EU-retten.

Blikk til EØS-retten, forts

Direktiv 2004/113/EF forts:

- **Kjønn kan likevel brukes som beregningsfaktor på aggregert nivå og ved prising av reassuranse.**

Direktiv 2006/54/EF Likestillingsdirektivet (ved ansettelse og i arb.forhold)

- Art 9. Føresegner som er i strid med prinsippet om lik handsaming, skal omfatte føresegner som anten direkte eller indirekte tek utgangspunkt i kjønn, for å fastsetje
 - h. Ulike nivå for ytingane, **bortsett frå i den grad det kan vere naudsynt av omsyn til forsikringstekniske utrekningsfaktorar som er ulike for dei to kjønna innanfor innskotsbaserte ordningar**

Skille mellom kjønnene anses treffende og rimelig i hvert fall til dette

Kan NAVs regler om menerstatning som engangsbeløp stå for fall?

Rådsdirektiv 1979/7/EØF Tryggedirektivet (ikke forordningen)

- Innlemmet i norsk rett gjennom EØS-avtalens vedlegg XVIII
- Art. 3 nr. 1: gjelder bl.a. for yrkesskader og yrkessykdommer
- Art. 4 nr. 1: *Prinsippet om likebehandling innebærer at det ikke må forekomme noen form for **forskjellsbehandling** på grunn av kjønn, verken direkte eller indirekte, (...) spesielt når det gjelder (...) **beregning av ytelser***
 - Forskjellsbehandling innebærer at det i sammenlignbare situasjoner anvendes forskjellige bestemmelser, eller at de samme bestemmelsene anvendes på ulike situasjoner, C-486/18 (73)
 - Ikke unntak for saklig, nødvendig og forholdsmessig forskjellsbehandling
 - Høyst levende: Spania felt i 2020 i sak C-450/18

FOR-1997-03-25-273 Forskrift om beregning av kapitalverdier for trygdeytelser

§ 3. Dødelighetserfaringer

1. Ved kapitalisering av terminytelser til menn og til enker nyttes dødelighetserfaringene fra Rikstrygdeverkets undersøkelser for perioden 1956 – 1960.
2. Ved kapitalisering av andre terminytelser til kvinner enn enkepensjon nyttes dødelighetserfaringene for det norske folk, kvinner, for perioden 1956 – 1960.

JUSTERING AV FREMtidigE POSTER

Justering av fremtidige poster

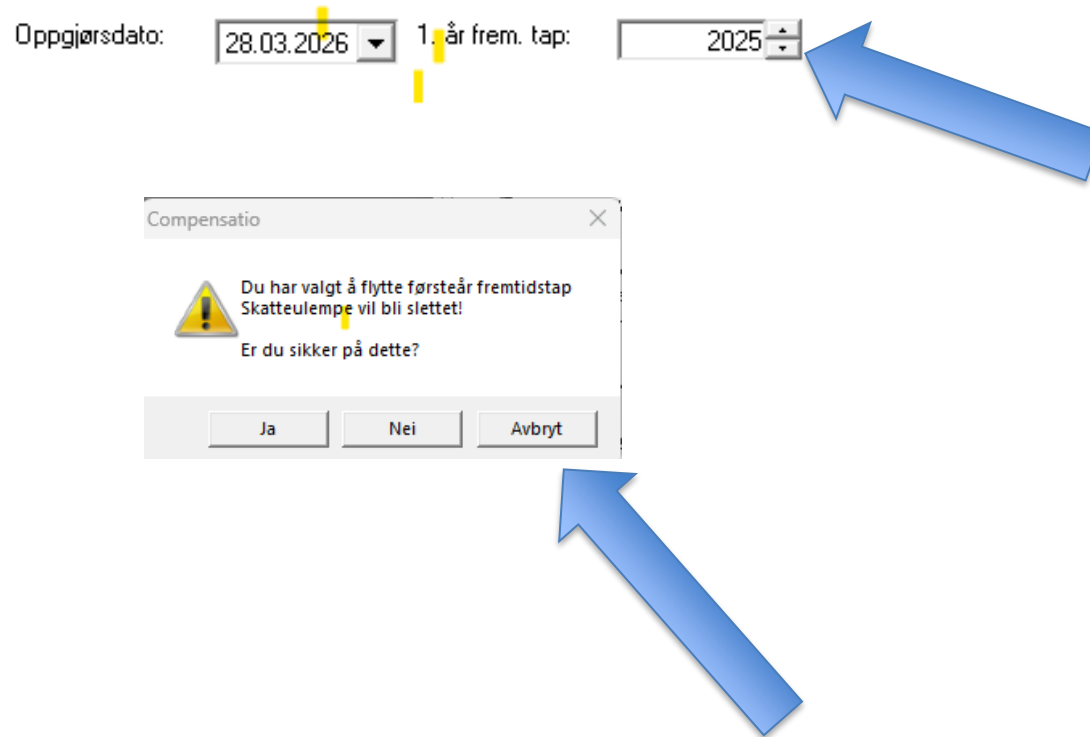
Personskade		
Samlet erstatning		
Rentebærende poster:		
☒	Påførte utgifter	9 832 30 000
☒	Påført inntektstap, 2022 - 2024	39 276 179 359
☒	Arbeid i heimen påført, 2022 - 2024	0 0
☒	Andre poster	23 015 75 000
☒	Renter fra 28.03.2026 til 28.03.2026	0 0
☒	Sum renter pr. 28.03.2026	72 123 72 123
Andre erstatningsposter		
☒	Ménerstatning, 23.06.2023	2 944 765
☒	Fremtidige utgifter, 2025 - 2074	3 086 128
☒	Fremtidig inntektstap, 2025 - 2074	2 683 354
☒	Arbeid i heimen fremtidig, 2025 - 2074	819 083
☒	Skatteulempe, 2025	0
☐	Skattetillegg påført inntektstap	0
☒	Justering av fremtidige poster	254 469
Sum beregnet erstatning pr. 28.03.2026		10 144 281
Avrunding		0
Erstatning totalt		10 144 281
Det er benyttet 2,5% kapitaliseringsrente		

28.03.26 ▼

Justering av fremtidige poster

Compensatio diskonterer til 1. januar i første fremtidige tapsår!

«PENSJONER» VED INNTEKTSTAP

«Pensjoner» ved inntektstap

		<u>Inntekt / Fradrag</u>
2.1	Lønn og tilsvarende ytelser	436 648
2.1.1	Arbeidsavklaringspenger, Nav Økonomilinja	129 352 _
2.1.8	Uføretrygd, Nav Økonomilinja	256 692 _
2.1.9	Uføreytelse, Storebrand Livsforsikring As	50 604 _
	Sum grunnlag trygdeavgift (8,2%)	436 648
	Sum grunnlag trinnskatt	436 648

Personskade		
Inntektstap		
Påført tap	År: 2022	
	Uten skaden	Med skaden
Lønn/arbeidsinntekter	500 000	129 352
Pensjoner	0	50 604
Uføretrygd	0	256 692
Næringsinntekt	0	0
Sum personinntekt	500 000	436 648
Renteinntekter	0	0
Andre inntekter	0	0
Sum inntekter	500 000	436 648
Minste-/oppgj.fradrag (46:40%)	109 950	109 950
Reiseutgifter (14 000, 97 000)	0	0
Fagf. kontingent (5 800)	0	0
Foreldrefradrag	0	0
Gjeldsrente	0	0
Særfradrag (0,55:1%)	0	0
Andre fradrag	0	0
Sum fradrag	109 950	109 950
SUM ALMINNELIG INNTEKT	390 050	326 698
Sum personinntekt	500 000	436 648
Sum alminnelig inntekt	390 050	326 698

Inntektsskatt (aksjeutbytte)	0	0
Trinnskatt	129 352	8 068
Trygdeavgifter	40 000	33 464
Formueskatt	0	0
Skattefradrag pensjon	0	0
Andre fradrag skatt	0	0
Formuesfradrag	0	0
Sum skatter/avgifter	123 598	100 591
Netto etter skatter/avgifter	376 402	336 057
Reiseutgifter	0	0
Kontingent	0	0
Andre poster	0	0
Div. skattefrie inntekter	0	0
Div. skattefrie utgifter	0	0
SUM NETTO DISP. INNTEKT	376 402	336 057
NETTOTAP		40 345
Skattebåslag (bruttofisert)		20 783
Eventuell skattefritt tap		0
Sum tap dette år		61 128
Renter frem til 09.03.2026		17 346
Sum tap dette år		78 474

Ledetekst «Pensjoner» omfatter ikke uførepensjon

Ftrl § 23-3 om trygdeavgift

Andre ledd, bokstav a): lav sats «pensjoner» → menes alderspensjon

Andre ledd bokstav b): mellomomsats for «lønn,(...) uføretrygd etter kapittel 12 og uføreytelser fra andre ordninger

Personskade		
Inntektstap		
Påført tap	År: 2022	
	Uten skaden	Med skaden
Lønn/arbeidsinntekter	500 000	129 352
Pensjoner	0	0
Uføretrygd	0	307 296
Næringsinntekt	0	0
Sum personinntekt	500 000	436 648
Renteinntekter	0	0
Andre inntekter	0	0
Sum inntekter	500 000	436 648
Minste-/oppgj.fradrag (46:40%)	109 950	109 950
Reiseutgifter (14 000, 97 000)	0	0
Fagf. kontingent (5 800)	0	0
Foreldrefradrag	0	0
Gjeldsrente	0	0
Særfradrag (0,52 476)	0	0
Andre fradrag	0	0
Sum fradrag	109 950	109 950
SUM ALMINNELIG INNTEKT	390 050	326 698
Sum personinntekt	500 000	436 648
Sum alminnelig inntekt	390 050	326 698
Netto formue	0	0
Aksjeutbytte	0	0

Inntektsskatt (aksjeutbytte)	0	0
Trinnskatt	10 602	8 068
Trygdeavgifter	40 000	34 932
Formueskatt	0	0
Skattefradrag pensjon	0	0
Andre fradrag i skatt	0	0
Forsørgerfradrag	0	0
Sum skatter/avgifter	123 598	102 059
Netto etter skatter/avgifter	376 402	334 589
Reiseutgifter	0	0
Kontingent	0	0
Andre poster	0	0
Div. skattefrie inntekter	0	0
Div. skattefrie utgifter	0	0
SUM NETTO DISP. INNTEKT	376 402	334 589
NETTOTAP		41 812
Skattepåslag (bruttofisert)		21 540
Eventuelt skattefritt tap		0
Sum tap dette år		63 352
Renter frem til 09.03.2026		17 977
Sum tap dette år		81 329

SKATTEULEMPE

Hva er skatteulempetillegg?

- Erstatningen for fremtidstap fastsettes som et engangsbeløp, under hensyn til at skadelidte forventes å oppnå en viss realavkastning (kap.rente)
- Full erstatning = engangsbeløp + avkastning
 - avkastningen må det betales inntektsskatt på
 - engangsbeløpet, så langt som det ikke er forbrukt, medfører formuesskatt
- Skatteulempetillegget er en kompensasjon for fremtidig skatt som erstatningen for fremtidstap vil utløse. Ellers får skadelidte ikke full erstatning, jf HR-2014-2425-S avsnitt 125

Hva er skatteulempetillegg?

Skatteulempetillegg gis på:

- Inntektstap (inkludert pensjonstap)
- Arbeid i hjemmet (slått sammen med inntektstap)
- Fremtidig utgifter

Ikke på menerstatning, jf HR-2014-2425-S avsnitt 125

HR-2014-2425-S Kapitaliseringsrente I

- Avsnitt 138: standardsats 20 % for alle skadelidte
- Avsnitt 130: det kreves sterke grunner for å fravike den standardiserte satsen

Hva påvirker skatteulempen?

- **Skattesatser.** Vanlige satser for formue (1%) og renteinntekt (22 %) gjelder fullt ut for bankinnskudd og statsobligasjoner.
- **Plassering av midlene.** Skattegunstige regler for aksjer, aksjefond og primærbolig. «Tapsbegrensnings*plikt*» vs. «tapsbegrensnings*mulighet*»
- **Tapsperiodens lengde.** Lang tapsperiode gir høyere skatteulempe. Fordi mye av tapet må dekkes gjennom avkastning (høy skattesats) og formuen (engangsbeløpet) beskattes mange ganger. Motsatt: kort tapsperiode
- **Kap.rente.** Fordi en større samlet del av tapsdekningen skjer ved engangsbeløpet (lav skattesats), mens avkastningens (høy skattesats) andel av tapsdekningen synker
- **Nominelt rentenivå.** Man betaler skatt av faktisk årlig renteinntekt, ikke av en «tenkt» kapitaliseringsrente

Skattegrunnlag

- Inntektsskatten er på 22 prosent. (skatt på rente)
- Formuesskatt til kommunen og staten (normalt 1% fra fribeløpet)
- Det er egne skatteregler for barn og ungdom som på grunn av personskade eller tap av forsørger har fått utbetaling fra erstatning eller forsikring.
- Viktig at utbetalingene til barn og ungdom under 22 år er unntatt fra skatt på formuen.
- Alt avkastning på engangserstatningen i form av rente samt grunnlag for formuesskatt er positivt en del av proveny (skattegrunnlag)

Utfordringer i dag

- Siden 2014 dommen (ca 12 år siden) har vi fått flere endringer
- Kapitaliseringsrente med 2 satser: 2,5% og 1,5%
- Er 20% passende i begge tilfeller?
- Endring av skattesatser og fribeløp underveis
- Endring av «faktisk innskuddsrente» siden 2014 dommen
- Hva er betydning av fribeløp hvis skatteulempe standardiseres til 20%?
- Noen skadelidt er ung og noen er gammel bør det påvirke skatteulempe

Eksempel nr 1 – ung skadelidt

Fornavn:	Test		
Etternavn:	Ung skadelidt		
Erstatningstype:	Ny Barneerstatning	Alternativ:	1
	Mann ☒	Kvinne	☐
Fødselsdato:	01.01.2020	Skadedato:	09.03.2021
Oppgjørsdato:	12.03.2026	1. år frem. tap:	2026
Pensjonsalder	67		
Levealder på	Skadedato	SSB 24: 81,78	81,78 82
Kapitaliseringsats:	1,5	Fra 19 år:	1,5

Eksempel nr 2 – ung skadelidt uten verge som voksen

Fornavn:	Test		
Etternavn:	Ung skadelidt		
Erstatningstype:	Ny Barneerstatning	Alternativ:	2
	Mann ☒	Kvinne	☐
Fødselsdato:	01.01.2020	Skadedato:	09.03.2021
Oppgjørsdato:	12.03.2026	1. år frem. tap:	2026
Pensjonsalder	67		
Levealder på	Oppgjørsdato	SSB 24: 81,82	82,16 82
Kapitaliseringsats:	1,5	Fra 19 år:	2,5

Eksempel nr 3 – senior skadelidt med begrenset fremtidstap

Fornavn:	Test		
Etternavn:	Senior skadelidt		
Erstatningstype:	Personskade	Alternativ:	1
	Mann ☐	Kvinne	☒
Fødselsdato:	01.01.1950	Skadedato:	01.01.2023
Oppgjørsdato:	12.03.2026	1. år frem. tap:	2026
Pensjonsalder	67		
Levealder på	Oppgjørsdato	SSB 24: 88,99	88,99 89
Kapitaliseringsats:	2,5		

Faktorer for kalkulasjon av skatteulempe

Man betaler skatt av årlig rente ikke av en «tenkt» kapitaliseringsrente

Innskuddsrentesats:

<https://www.forbrukerradet.no/finansportalen/bank/innskudd>

Innskuddsrente vil alltid påvirkes av inflasjon

<https://www.ssb.no/kalkulatorer/priskalkulator>

[Fagnotat: Skatteulempe - Norsk pasientskadeerstatning](#)

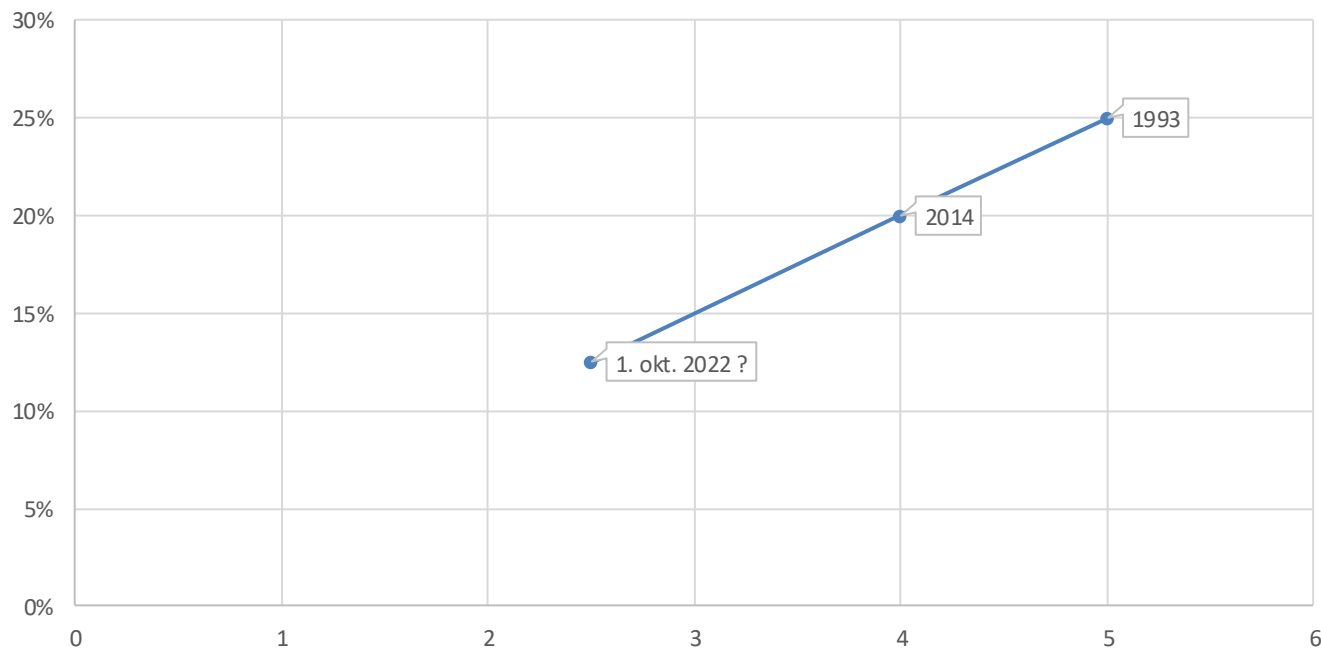
Visning i Compensatio

Problemstilling

Etter 1993-dommene (kap.rente 5 %) ble skatteulempetillegg vanligvis satt til 25 %

I HR-2014-2425-S (kap.rente 4 %) ble skatteulempetillegg standardisert til 20 %

I dag (kap.rente 2,5 %), bør standardsatsen for skatteulempe settes tilsvarende ned?

Tilsier dagens situasjon et lavere standard skatteulempetillegg?

Redusert kap.rente taler isolert sett klart for å senke standard skatteulempetillegg.

Men ingen lineær sammenheng: selv ved 0 % kap.rente må det fortsatt betales skatt!

- Formueskatt så lenge skadelidte har et beløp i behold
- Avkastning må oppnås tilsvarende inflasjonen hvert år for at erstatningsbeløpet ikke skal falle i verdi. Dermed også inntektsskatt så lenge det er et beløp i behold.

Endrede skatteregler

- kapitalinntektsskatt senket fra 27 % til 22 %
- «fribeløpet» (bunnfradraget) for formueskatt er hevet fra 1 MNOK til 1,9 MNOK
- formueskatt hevet fra 0,85 % til 1 % (2 % over 10 MNOK)
- nye verdsettelsesregler for bolig gir økt grunnlag for eiendomsskatt

Tilsier dagens situasjon et lavere standard skatteulempetillegg? Forts.

- Endringen av kap.renten fra 4 % til 2,5 % er begrunnet i at forventningen til skadelidtes eksponering for risiko er justert ned, jf Prop. 73 L punkt 3.4.2.
- Det er de samme pengene man vurderer i relasjon til skatteulempespørsmålet: pengene kan bare plasseres én gang.
- De mest risikable plasseringene – aksjer og aksjefond – er samtidig de mest skattegunstige. Mens HR-2014-2425-S bygget på 50/50 fordeling aksjer/øvrig, ligger man i dag nærmere 20/80 (jf de rettsoppnevnte sakkyndige)
- Betydelig større andel av erstatningen forutsettes i dag å bli gjenstand for full beskatning, enn hva tilfellet var i 2014

Prop.73 L (2020-2021)

Forarbeider til skl § 3-9 (2)

Lovgiver og departement sparker ballen over til domstolene (partene?):

Det har ikke blitt rettet samme kritikk mot fastsettelsen av skatteulempesatsen som mot fastsettelsen av kapitaliseringsrenten. Domstolene vil dessuten ha anledning til å fastsette skatteulempen konkret i den enkelte saken. (...)

På samme måte som for kapitaliseringsrenten ville det kunne ha klare fordeler i form av forutberegnelighet og bedre muligheter for minnelige ordninger om også skatteulempen ble fastsatt i forskrift. Også endringer i skatteordningen kan tilsi en mer fleksibel fastsettelse av skatteulempen enn det det ligger til rette for i domstolene.

Departementet er likevel etter en samlet vurdering kommet til at det ikke bør fremmes et forslag om lov- og forskriftsregulering av skatteulempesatsen nå. Det har ikke blitt rettet samme kritikk mot fastsettelsen av skatteulempesatsen som mot fastsettelsen av kapitaliseringsrenten. Domstolene vil dessuten ha anledning til å fastsette skatteulempen konkret i den enkelte saken. Et forslag til regulering av skatteulempen har for øvrig heller ikke vært på høring.»

Høringsnotatet for kap.renteforskriften

Høringsnotatet s. 7

«Departementet utelukker ikke at det kan være aktuelt å vurdere dette på et senere tidspunkt etter at man har vunnet erfaring med den forskriftsfastsatte kapitaliseringsrenten. Departementet tar her for øvrig ikke stilling til om en endring i kapitaliseringsrenten sammenlignet med dagens nivå vil kunne medføre at den i dag gjeldende skatteulempesatsen må vurderes på nytt.»

Hva er rettstilstanden?

Vi har storkammerdommen med 20 % som standard. Det er ikke holdepunkt for at lovgiver har ønsket å endre dette (tar ikke stilling).

Lagmannsrettene har vært avvisende så langt, jf LA-2024-148124 og LB-2021-129431. Ikke anket.

Ny kap.rente fra 2022 er begrunnet i redusert forventning om risikoeksponering via aksjer og aksjefond. Mindre skattegunstig plassering av midler vil langt på vei utligne effekten på skatteulempe. Gjelder tilsvarende for vergemål.

Endrede skatteregler går begge veier og gir ikke store utslag.

Skadevoldersiden kan potensielt få standarden noe ned, men i så fall kreves sakkyndig vitneførsel med matematiske beregninger, f. eks. i en sak hvor selskapet prinsipielt gjør gjeldende at det foreligger sterke grunner for en enda lavere individuell utmåling.

Fravike standarden og gi individuell utmålt skatteulempe

Hvor ligger terskelen?

- Nærmere innhold i begrepet «sterke grunner» ikke angitt av HR
- Sentralt faktum i HR-2014-2425-S: Lå på domstidspunktet ikke an til å betale formueskatt, grunnet kostbar primærbolig finansiert med stort lån fra far
- Subsumsjonen avsnitt 140-141: låneordningen fremsto som så usikker at den «etter omstendighetene» var ikke «riktig» å legge vekt på

Normative forventninger til skadelidtes investeringer – hvor strenge?

- Prop. 73 L: «prinsipielt førende for departementet at tapsbegrensningsplikten ikke bør rekke lenger enn tapsbegrensningsmuligheten»

Matematiske beregninger kan anskueliggjøre

(Ikke mulig å legge inn nominell beskatning eller aksjekjøp i Compensatio)

Fravike standarden og gi individuell utmålt skatteulempe

Gå under 20 %

Praksis i NPE og pasientskadenemnda: skatteulempen settes til 10 % i alle saker hvor den matematisk beregnede skatteulempen utgjør under 10 %

Praksis bygger på normalinnstillingene i Compensatio

- Full bankplassering
- Skatt bare på realavkastningen, ikke på nominell avkastning
- Tips til skadelidtesiden: sjekk

The screenshot shows a web form titled 'Personskade Skatteulempe'. Below the title is a section labeled 'Formue' containing the text 'Skadelidtes tidligere skattbare nettoformue: (1 900 000)' and a text input field with the value '0'. To the right of this section is a box labeled 'Oversikter:' with the text 'Maksimalt' below it.

LA-2021-161017 – tilslutning til nemndas praksis vedr. kort tapsperiode

Fravike standarden og gi individuell utmålt skatteulempe

Gå over 20 %?

Ennå ikke skjedd i vedtak eller rettspraksis

Forlikte saker utenom prosess?

Avvist en rekke ganger av lagmannsrettene. Nyeste: LA-2025-79231

- Jente 10 år med livsvarige utgifter til sos.med. tiltak
 - Vil stå under vergemål som voksen og få tilbud om omsorgsbolig
 - Kun livsvarige utgifter (standardisert barneerstatning)
- Lang tapsperiode
- Liten mulighet til skattegunstige investeringer